

Konferencja

„Przetwórstwo na poziomie gospodarstwa, systemy produkcji surowców i mała przedsiębiorczość”

Znakowanie produktów żywnościowych - wymagania i obowiązki producenta

mgr inż. Emilia Staniszewska
Departament Rynków Rolnych
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

***Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie
Oddział w Radomiu, 27 września 2012 r.***

„Żywność” (lub „środek spożywczy”) oznacza jakiegokolwiek substancje lub produkty, przetworzone, częściowo przetworzone lub nieprzetworzone, przeznaczone do spożycia przez ludzi lub, których spożycia przez ludzi można się spodziewać.

„Środek spożywczy” obejmuje napoje, gumę do żucia i wszelkie substancje, łącznie z wodą, świadomie dodane do żywności podczas jej wytwarzania, przygotowania lub obróbki. Definicja ta obejmuje wodę zgodną z normami określonymi zgodnie z art. 6 dyrektywy 98/83/WE i bez uszczerbku dla wymogów dyrektyw 80/778/EWG i 98/83/WE.

„Środek spożywczy” nie obejmuje:

- a) pasz;
- b) zwierząt żywych, chyba że mają być one wprowadzone na rynek do spożycia przez ludzi;
- c) roślin przed dokonaniem zbiorów;
- d) produktów leczniczych w rozumieniu dyrektyw Rady 65/65/EWG i 92/73/EWG;
- e) kosmetyków w rozumieniu dyrektywy Rady 76/768/EWG (3);
- f) tytoniu i wyrobów tytoniowych w rozumieniu dyrektywy Rady 89/622/EWG (4);
- g) narkotyków lub substancji psychotropowych w rozumieniu jedynej konwencji o środkach odurzających z 1961 r. oraz Konwencji o substancjach psychotropowych z 1971 r.;
- h) pozostałości i kontaminantów.

Ogólne przepisy dotyczące żywności:

*Rozporządzenie (WE) **Nr 178/2002** Parlamentu Europejskiego Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności*

art. 17 i 19 rozporządzenia 178/2002

odpowiedzialność **każdego podmiotu działającego na rynku spożywczym** za bezpieczeństwo i jakość handlową wprowadzanej do obrotu żywności

Ogólne przepisy dotyczące żywności (178/2002): Odpowiedzialność producenta

Etykietowanie, reklama i prezentacja żywności lub pasz, z uwzględnieniem ich kształtu, wyglądu lub opakowania, używanych opakowań, sposobu ułożenia i miejsca wystawienia oraz informacji udostępnionych na ich temat w jakikolwiek sposób, nie może wprowadzać konsumentów w błąd.

Podmioty działające na rynku spożywczym i pasz zapewniają, na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji w przedsiębiorstwach będących pod ich kontrolą, zgodność tej żywności lub pasz z wymogami prawa żywnościowego właściwymi dla ich działalności i kontrolowanie przestrzegania tych wymogów.

(Art. 17. ust. 1 rozporządzenia 178/2002/WE)

Ogólne przepisy dotyczące żywności (178/2002): Odpowiedzialność producenta

Podmioty działające na rynku spożywczym i pasz powinny móc zidentyfikować każdą osobę, która dostarczyła im środek, spożywczy, paszę, zwierzę hodowlane lub substancję przeznaczoną do dodania do żywności lub pasz, bądź którą można do nich dodać

Żywność lub pasze wprowadzane na rynek lub, które mogą być wprowadzane na ten rynek we Wspólnocie, powinny być stosownie etykietowane lub oznakowane w celu ułatwienia ich monitorowania za pomocą stosownej dokumentacji lub informacji, zgodnie z odnośnymi wymogami lub bardziej szczegółowymi przepisami

Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr **931/2011** z dnia 19 września 2011r w sprawie wymogów dotyczących możliwości śledzenia ustanowionych rozporządzeniem (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do **żywności pochodzenia zwierzęcego**

Artykuł 3 Wymogi dotyczące możliwości śledzenia - przesyłek żywności pochodzenia zwierzęcego:

- a) dokładny **opis** żywności;
- b) wolumen lub **ilość** żywności;
- c) **nazwa i adres** podmiotu, do którego żywność została wysłana,
- d) nazwa i adres **wysyłającego** (właściciela), jeżeli jest różny od podmiotu działającego na rynku spożywczym, od którego żywność została wysłana;
- e) **nazwa i adres** podmiotu działającego na rynku spożywczym, do którego żywność jest wysyłana;
- f) nazwa i adres **odbiorcy** (właściciela), jeżeli jest różny od podmiotu działającego na rynku spożywczym, do którego żywność jest wysyłana;
- g) odniesienie identyfikujące odpowiednio **serię, partię lub przesyłkę**;
- h) **data wysyłki**.

Wybór odpowiedniego sposobu udostępnienia takich informacji należy do dostawcy żywności

Rozporządzenie (UE) nr 931/2011 stosuje się od dnia 1 lipca 2012r.

Zasady ogólne – prawo krajowe

art. 45-52

- ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. **o bezpieczeństwie żywności i żywienia**
(Tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. Nr 136, poz. 914, z późn. zm.),

art. 6-7a

- ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. **o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych**
(Tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 187, poz. 1577, z późn. zm.)

Oznakowanie:

- Obejmuje informacje w postaci:
 - wyrazów,
 - opisu,
 - znaku towarowego firmy,
 - elementów graficznych,
 - symboli
- Może być umieszczone na:
 - ✓ opakowaniu,
 - ✓ dokumentach towarzyszących,
 - ✓ ulotce,
 - ✓ obwolucie,
 - ✓ zawieszce

Znakowanie nie może:

! Wprowadzać konsumenta w błąd w zakresie charakterystyki środka spożywczego, w tym:

- jego nazwy, rodzaju, właściwości, składu, ilości, trwałości, lub miejsca pochodzenia, metod wytwarzania lub produkcji,
- przypisywać środkowi spożywczemu działania lub właściwości, których nie posiada,
- sugerować, że środek posiada szczególne właściwości, jeżeli wszystkie podobne środki spożywcze posiadają takie właściwości,
- przypisywać środkowi spożywczemu właściwości zapobiegania chorobom lub ich leczenia albo odwoływać się do takich właściwości, z zastrzeżeniem art. 24 ust 4 i art. 33 ust 4 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia.

Oświadczenia

Dopuszcza się jednak stosowanie tzw. „oświadczeń żywieniowych” i „oświadczeń zdrowotnych” informujących lub sugerujących w różny sposób, że środek spożywczy posiada szczególne wartości odżywcze lub zdrowotne. Zostało to szczegółowo uregulowane w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady Nr (WE) **1924/2006** w sprawie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych.

(rozporządzenie Komisji (UE) Nr **432/2012** – wykaz dopuszczonych oświadczeń zdrowotnych dotyczących żywności, innych niż oświadczenia odnoszące się do zmniejszenia ryzyka choroby oraz rozwoju i zdrowia dzieci)

Rozporządzenie **1924/2006** ma zastosowanie do całości oznakowania wyrobu - także do znaków handlowych mających zastosowanie do tego rodzaju oświadczeń.

Czytelność oznakowania

Oznakowanie ma być zrozumiałe dla konsumenta,
Napisy:

- wyraźne, czytelne, nieusuwalne,
- umieszczone w widocznym miejscu,
- nie mogą być ukryte, zasłonięte, przysłonięte,
- muszą być oznakowane w języku polskim, mogą być ponadto oznakowane w innych językach.

(Wymóg znakowania w języku polskim nie dotyczy środków spożywczych przeznaczonych do wywozu poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.)

Ustawa o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Art. 7. 2. W przypadku artykułu rolno-spożywczego będącego środkiem spożywczym:

- 1) **nazwa** powinna odpowiadać wymaganiom określonym w art. 47 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia;
- 2) oznakowanie opakowanych środków spożywczych zawiera **dane identyfikujące producenta albo producentów**, w tym firmę albo nazwę i adres, albo imię, nazwisko i adres.

Art. 7a.

Artykuły rolno-spożywcze wprowadzane do obrotu znakuje się ponadto widocznym, czytelnym i nieusuwalnym **kodem identyfikacyjnym partii produkcyjnej**, umożliwiającym identyfikację artykułu rolno-spożywczego z danej partii produkcyjnej. Kod identyfikacyjny, o którym mowa jest nadawany przez producenta.

(Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 kwietnia **2004r.** w sprawie zakresu i sposobu znakowania niektórych grup i rodzajów artykułów rolno-spożywczych kodem identyfikacyjnym partii produkcyjnej (Dz. U. **Nr 83, poz. 772**))

NAZWA środka spożywczego ma:

- Precyzyjnie informować konsumenta o rodzaju środka spożywczego,
- Umożliwiać odróżnianie go od podobnych środków spożywczych
- Nazwie powinny towarzyszyć informacje dotyczące postaci środka spożywczego lub procesów technologicznych stosowanych w produkcji, w przypadku gdy brak tej informacji może wprowadzić konsumenta w błąd
(...w proszku, ...liofilizowany, ...głęboko mrożony, UHT, ...suszony, ...surowy, ...pasteryzowany, ...sterylizowany, itp.)

NAZWA

Nazwa środka spożywczego powinna odpowiadać nazwie ustalonej dla danego rodzaju środków spożywczych w przepisach prawa żywnościowego,

w przypadku braku takich przepisów powinna być nazwą zwyczajową środka spożywczego

lub składać się z opisu tego środka spożywczego lub sposobu jego użycia, tak aby umożliwić konsumentowi rozpoznanie rodzaju i właściwości środka spożywczego oraz odróżnienie go od innych produktów (art. 47 ust. 1 ww. *ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia*)

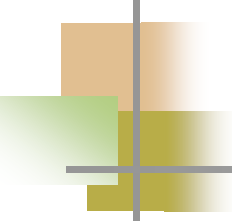
NAZWA

Art. 47 ust. 5 *ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia*

!!!

Nazwa, pod którą środek spożywczy jest wprowadzany do obrotu,

nie może być zastąpiona znakiem towarowym, nazwą marki lub nazwą handlową (wymyśloną)

*Horyzontalne przepisy dotyczące
znakowania wszystkich środków
spożywczych - UE*

Dyrektywa 2000/13/WE

*Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20
marca 2000r. w sprawie zbliżenia
ustawodawstw Państw Członkowskich
odnoszących się do etykietowania,
prezentacji i reklamy środków spożywczych*

*Zostanie zastąpiona przez
rozporządzenie **1169/2011***

PRZYKŁADOWE PRZEPISY UZUPEŁNIAJĄCE WYMAGANIA DYREKTYWY 2000/13/WE

- ***Dyrektywa Komisji 2008/5/WE z dnia 30 stycznia 2008 r. dotycząca obowiązkowego umieszczania na etykietach niektórych środków spożywczych danych szczegółowych innych niż wymienione w dyrektywie 2000/13/WE***
- „pakowany w atmosferze ochronnej”, jeżeli przy pakowaniu środka spożywczego użyto gazu obojętnego powodującego przedłużenie okresu trwałości tego środka”;
- „zawiera substancję/e słodzącą/e”, jeżeli środek spożywczy zawiera jedną lub więcej substancji słodzących,;
- „zawiera cukier/cukry i substancję/e słodzącą/e, jeżeli środek spożywczy zawiera jednocześnie cukier lub cukry oraz jedną lub więcej substancji słodzących

INNE PRZEPISY

Poza wcześniej wymienionymi aktami prawa szereg innych przepisów odnoszących się do poszczególnych grup produktów spożywczych, zawiera wymagania dotyczące znakowania.

- **przepisy horyzontalne**

Reguły prawne dotyczące znakowania określone dla wszystkich produktów spożywczych

- **przepisy pionowe**

Szczegółowe obowiązkowe przepisy odnoszące się do poszczególnych grup produktów spożywczych określające zazwyczaj także wymagania z zakresu ich jakości handlowej

Krajowe przepisy pionowe - przykłady

Rozporządzenie MRiRW z dnia 30 września 2003r. w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie jakości handlowej soków i nektarów

(Dz. U. 2003 Nr 177, poz. 1735)

Rozporządzenie MRiRW z dnia 29 lipca 2003r. w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie jakości handlowej dżemów, konfitur, galaretek, marmolad, powideł śliwkowych oraz słodzonego przecieru z kasztanów jadalnych

(Dz. U. 2003 Nr 143, poz. 1398, z późn. zm.)

Rozporządzenie MRiRW z dnia 4 grudnia 2002r. w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie jakości handlowej wyrobów kakaowych i czekoladowych

(Dz. U. 2002 Nr 214, poz. 1813)

*Horyzontalne przepisy dotyczące znakowania
wszystkich środków spożywczych – prawo krajowe*

*Dyrektywę 2000/13/WE wraz z jej późniejszymi
zmianami do prawa polskiego wdraża:*

***Rozporządzenie Ministra Rolnictwa
i Rozwoju Wsi z dnia 10 lipca 2007r.
w sprawie
znakowania środków spożywczych
(Dz. U. Nr 137, poz. 966, z późn. zm.)***

Ww. rozporządzenie w sprawie znakowania środków spożywczych określa:

szczegółowy zakres informacji podawanych w oznakowaniu opakowanych środków spożywczych i środków spożywczych bez opakowań przeznaczonych bezpośrednio dla konsumenta finalnego lub do zakładów żywienia zbiorowego oraz sposób znakowania tych środków spożywczych, z wyłączeniem znakowania wartością odżywczą, mając na względzie zapewnienie bezpieczeństwa żywności oraz jednolite wymagania w tym zakresie obowiązujące w Unii Europejskiej.

INFORMACJE OBOWIĄZKOWE

- **nazwa** środka spożywczego;
- **składniki** środka spożywczego;
- **data minimalnej trwałości** lub **termin przydatności do spożycia**;
- **sposób przygotowania lub stosowania**, jeżeli brak tej informacji mógłby spowodować niewłaściwe postępowanie ze środkiem spożywczym;

OKRES TRWAŁOŚCI

Termin przydatności do spożycia w oznakowaniu środka spożywczego określa się podając w kolejności: dzień, miesiąc i (jeżeli to możliwe) rok i stosując wyrażenie „należy spożyć do ...”
np. należy spożyć do: 21.11.2013

Data minimalnej trwałości podaje się, określając w kolejności dzień, miesiąc i rok, z tym, że w przypadku środków spożywczych o trwałości:

- nie przekraczającej 3 miesięcy: można podać jedynie dzień i miesiąc,
- od 3 do 18 miesięcy: można podać jedynie miesiąc i rok,
- powyżej 18 miesięcy: można podać jedynie rok.

Data minimalnej trwałości poprzedza się wyrażeniem:

„najlepiej spożyć przed...”, jeżeli jest określona datą dzienną albo wyrażeniem: „najlepiej spożyć przed końcem...” w innych przypadkach.

np. najlepiej spożyć przed: 14.12.2012

najlepiej spożyć przez końcem: 12.2013

najlepiej spożyć przez końcem: 2013r.

INFORMACJE OBOWIĄZKOWE

- **dane identyfikujące producenta środka spożywczego ;**

(firma lub nazwa ze wskazaniem formy prawnej i jej adres, a w przypadku osoby fizycznej - imię i nazwisko oraz nazwa, pod którą osoba ta wykonuje działalność oraz jej adres) lub

producent - osoba fizyczna, osoba prawna albo jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która produkuje lub paczkuje artykuły rolno-spożywcze, lub wprowadza artykuły rolno-spożywcze do obrotu, jeżeli działalność ta jest zarejestrowana na terytorium któregoś z państw członkowskich Unii Europejskiej

INFORMACJE OBOWIĄZKOWE

dane identyfikujące miejsce pochodzenia,
w przypadku gdy brak tej informacji mógłby wprowadzić konsumenta w błąd (2000/13/WE);

Aktualnie obowiązek znakowania danymi identyfikującymi miejsce pochodzenia na podstawie odrębnych przepisów istnieje m. in. dla:

- miodu (dyr.2001/110/WE);
- owoców i warzyw (dyr. 2007/1580/WE);
- ryb (dyr. 2000/104/WE);
- wołowiny i przetworów z mięsa wołowego;
- oliwy z oliwek (dyr. 2002/1019/WE).

INFORMACJE OBOWIĄZKOWE

- **zawartość netto** lub **liczbę sztuk środka spożywczego** w opakowaniu;
- **warunki przechowywania**, jeżeli oznakowanie środka spożywczego zawiera informację o terminie przydatności do spożycia oraz w przypadku, gdy jakość środka spożywczego w istotny sposób zależy od warunków jego przechowywania;

Warunki przechowywania podaje się w **sąsiedztwie** terminu przydatności do spożycia albo daty minimalnej trwałości.

INFORMACJE OBOWIĄZKOWE

- **Oznaczenie partii produkcyjnej** rozumianej jako określona ilość środka spożywczego wyprodukowanego, przetworzonego lub zapakowanego praktycznie w takich samych warunkach,
- **Klasa jakości handlowej**, jeżeli została ona ustalona w przepisach określających szczegółowe wymagania w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych lub ich grup albo inny wyróżnik jakości handlowej, jeżeli obowiązek podawania tego wyróżnika wynika z odrębnych przepisów.

Przykłady: czekolada, dżemy, konfitury, warzywa, owoce, środki spożywcze wyprodukowane zgodnie z PN

Czytelność - jedno pole widzenia

- Nazwa środka spożywczego,
- Data minimalnej trwałości, termin przydatności do spożycia,
- Zawartość netto lub liczba sztuk,
- Moc alkoholu

(w przyszłości wg. przepisów rozporządzenia **1169/2011** „data minimalnej trwałości” lub „termin przydatności do spożycia” nie będą musiały być umieszczane w jednym polu widzenia z pozostałymi ww. danymi)

MAŁE OPAKOWANIA

czyli takie których największa powierzchnia jest
mniejsza niż 10 cm²

- **nazwa** środka spożywczego,
- **data minimalnej trwałości** lub **termin przydatności do spożycia**,
- **zawartość netto** lub **liczba sztuk** środka spożywczego w opakowaniu

WYKAZ SKŁADNIKÓW

- Wykaz składników poprzedza się nagłówkiem, zawierającym wyraz „składniki” albo „skład”.
- Informację o występujących w środku spożywczych składnikach przedstawia się poprzez **podanie** nazwy **tych składników, wg masy tych składników**, ustalonej w chwili ich użycia do wytworzenia środka spożywczego, **w porządku malejącym**
- W przypadku gdy składnik środka spożywczego jest składnikiem złożonym z kilku składników, jego składniki uznaje się za składniki tego środka spożywczego.

Składniki alergenne

Istnieje obowiązek podawania w wykazie składników, w przypadku obecności składnika alergennego, źródła pochodzenia tego składnika oraz ustanowiono **listę składników alergennych** jako załącznik do Dyrektywy 2000/13/WE (wdrożony do prawa polskiego ww. *rozporządzeniem w sprawie znakowania środków spożywczych* jako **Załącznik nr 1**).

Składniki alergenne

- Zboża zawierające gluten i produkty pochodne
- Skorupiaki i produkty pochodne
- Jaja i produkty pochodne
- Ryby i produkty pochodne
- Orzeszki ziemne i arachidowe oraz produkty pochodne
- Soja i produkty pochodne
- Mleko i produkty pochodne (łącznie z laktozą)

Składniki alergenne

- Orzechy
- Seler i produkty pochodne
- Gorczyca i produkty pochodne
- Nasiona sezamu i produkty pochodne
- Dwutlenek siarki i siarczyny w stężeniach powyżej 10 mg/kg lub 10 mg/l w przeliczeniu na SO₂
- Łubin i produkty pochodne
- Mięczaki i produkty pochodne

Składniki alergenne

Każdy **składnik** będący alergenem lub pochodzący ze składnika alergennego wykorzystywany do produkcji środka spożywczego i nadal obecny w gotowym produkcie jest oznaczany na etykiecie z wyraźnym odniesieniem do nazwy tego składnika alergennego określonej w załączniku 1 *rozporządzenia w sprawie znakowania środków spożywczych*.

Np. serwatka (z mleka)

Dla celów znakowania określona została także definicja „**mięsa**”.

Podaje ona maksymalne zawartości tłuszczu i tkanki łącznej odpowiednio dla mięsa wołowego, wieprzowego oraz drobiowego, a w przypadku ich przekroczenia wprowadza obowiązek odpowiedniego obniżenia zawartości tego „mięsa ..” i uzupełnienia wykazu składników informacją dotyczącą obecności tłuszczu i/lub tkanki łącznej.

OKREŚLENIE ILOŚCIOWEJ ZAWARTOŚCI SKŁADNIKA (tzw. QUID)

W oznakowaniu środka spożywczego przeznaczonego bezpośrednio dla konsumenta podaje się QUID składnika lub kategorii składników tego środka spożywczego, jeżeli:

- **nazwa składnika** lub kategorii składników występuje **w nazwie środka spożywczego lub jest zazwyczaj kojarzona przez konsumenta** z zawartością składnika lub kategorii składników w tym środku spożywczym, np. „jogurt truskawkowy”
- nazwa składnika lub kategorii składników jest **podkreślona w oznakowaniu środka spożywczego w formie pisemnej, przy użyciu obrazków i grafiki,**
- składnik lub kategoria składników jest **istotny dla scharakteryzowania środka spożywczego i odróżnienia go od innych środków spożywczych,** z którymi może być mylony ze względu na podobieństwo nazwy lub wyglądu.

Odstępstwa

Przepisy *ww. rozporządzenia w sprawie znakowania środków spożywczych* przewidują także szczegółowe odstępstwa od zasady określania ilościowej zawartości składnika (*§ 9 ust. 2*), przykładowo:

- w przypadku składnika dodanego w celach aromatyczno-przyprawowych w ilości poniżej 2% masy środka spożywczego,
- w przypadku gdy dla tego składnika lub kategorii składników w oznakowaniu podano całkowitą masę netto po odsączeniu (...)

Rozporządzenie MR i RW z dnia 3 września 2009 r. zm.
rozporządzenie w sprawie znakowania środków
spożywczych (Dz. U. Nr 160, poz. 1271) – zm. § 6 ust. 1

Zamieszczając w wykazie składników:

- **dozwolone substancje dodatkowe**, podaje się ich nazwę lub numer oraz zasadniczą funkcję technologiczną, którą ta substancja pełni w środku spożywczym, biorąc pod uwagę **rodzaje funkcji pełnionej przez dodatki do żywności w środkach spożywczych wymienione w załączniku I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1333/2008** z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie dodatków do żywności (Dz. Urz. UE L 354 z 31.12.2008, str. 16);

Rozporządzenie MR i RW z dnia 3 września 2009 r.
zm. rozporządzenie w sprawie znakowania środków
spożywczych (Dz. U. Nr 160, poz. 1271)

Zamieszczając w wykazie składników:

- **enzymy** inne niż te, o których mowa w § 5 ust. 8 pkt 1 (tj. nie uznawane za składniki*), podaje się zasadniczą funkcję technologiczną, którą ta substancja pełni w środku spożywczym, biorąc pod uwagę rodzaje funkcji pełnionej przez dodatki do żywności w środkach spożywczych wymienione w załączniku I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1333/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie dodatków do żywności, oraz ich nazwę;

*Enzymy stosowane w charakterze substancji pomagających w przetwarzaniu (tj. nie pełniące funkcji technologicznej w końcowym produkcie) lub wnoszone do produktu na zasadzie tzw. przeniesienia (*carry-over*) – nie muszą być wymieniane w wykazie składników

Przykład

Enzymy w pieczywie pełnią rolę substancji pomagających w przetwarzaniu. W procesie wypieku ulegają dezaktywacji i w wyrobie gotowym do spożycia nie pełnią funkcji technologicznej. Z tego względu nie trzeba ich wymieniać w składzie produktu gotowego do spożycia.

Enzymy dodane do polepszaczy, mieszanek piekarskich lub cukierniczych pozostają aktywne w tych półproduktach i informacja o ich obecności jest istotna dla użytkownika preparatów. W związku z tym enzymy powinny być wymienione na etykietach polepszaczy, mieszanek cukierniczych i ciastkarskich.

Zamieszczając w wykazie składników:

- środki aromatyzujące (aromaty), podaje się, z zastrzeżeniem ust. 4, określenia:

- "aromat(y)"** albo bardziej **szczegółową nazwę**, albo **opis danego środka aromatyzującego**, jeżeli składnik aromatyzujący zawiera środki aromatyzujące, o których mowa w art. 3 ust. 2 lit. b-h rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) **nr 1334/2008** z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie środków aromatyzujących i niektórych składników żywności o właściwościach aromatyzujących do użycia w oraz na środkach spożywczych oraz zmieniającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 1601/91, rozporządzenia (WE) nr 2232/96 oraz (WE) nr 110/2008 oraz dyrektywę 2000/13/WE (Dz.Urz. UE L 354 z 31.12.2008, str. 34),
- "aromaty dymu wędzarniczego"** lub **"aromaty dymu wędzarniczego produkowane ze środka (-ów) spożywczego (-ych) lub kategorii lub źródeł (-ła) żywności"**, jeżeli składnik aromatyzujący zawiera środki aromatyzujące dymu wędzarniczego, o których mowa w art. 3 ust. 2 lit. f rozporządzenia nr 1334/2008, i nadaje żywności aromat dymu.

„NATURALNY” AROMAT

Zastosowanie przez producenta określenia „**naturalny**” w opisie handlowym aromatów oraz w odniesieniu do nazwy aromatów podawanych w wykazie składników środka spożywczego jest możliwe tylko pod warunkiem spełnienia wymagań ustalonych w art. 16 ww. rozporządzenia nr 1334/2008.

Natomiast zamieszczenie określenia np. „**tylko naturalne aromaty**” jako dodatkowej informacji w oznakowaniu środka spożywczego, jest możliwe, pod warunkiem, że opis aromatu naturalnego podany w wykazie składników produktu będzie zgodny z art. 16 ww. rozporządzenia nr 1334/2008.

Akty zmieniające ww. rozporządzenie w sprawie znakowania środków spożywczych

- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia **21 listopada 2007 r.** (Dz. U. Nr 219, poz. 1629)
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia **28 maja 2008 r.** (Dz. U. 2008 nr 93 poz. 595)
 - zmiany dotyczące wyłączeń z listy alergenów
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia **3 września 2009 r.** (Dz. U. Nr 160, poz. 1271) – oznakowanie substancji dodatkowych, aromatów i enzymów w składzie środków spożywczych
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia **26 kwietnia 2010 r.** (Dz. U. Nr 88, poz. 580) weszło w życie od dnia 1 stycznia 2011 r.- oznakowanie soków

SOKI

Dyrektywa Komisji 2009/106/WE z dnia 14 sierpnia 2009 r. zmieniająca dyrektywę Rady 2001/112/WE

Wdrożona:

- Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia **21 kwietnia 2010 r.** zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie jakości handlowej soków i nektarów owocowych (Dz. U. Nr 88, poz. 579)
- Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia **26 kwietnia 2010 r.** zmieniające rozporządzenie w sprawie znakowania środków spożywczych (Dz. U. Nr 88, poz. 580)

Weszły w życie od dnia 1 stycznia 2011 r.

Projekt rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie znakowania środków spożywczych – etap **notyfikacji** w Komisji Europejskiej – będzie ustanawiać **wymagania krajowe**

Projektowane przepisy będą dotyczyły m.in.:

- wprowadzenia - dla produktów sprzedawanych bez opakowań i pakowanych przy sprzedaży – wymogu **podawania wykazu składników** oraz ponadto dla pieczywa wymogu informowania o jego produkcji z ciasta **mrożonego/głęboko mrożonego**;
- umożliwienia dodatkowego oznakowania mleka spożywczego pasteryzowanego, w którym występuje dodatnia reakcja w badaniu na obecność laktoperoksydazy, określeniem „**świeże**”;
- uaktualnienia szczegółowych wymagań odnoszących się do krajowych fermentowanych napojów winiarskich (wyrobów winopochodnych i winopodobnych innych niż wino gronowe).

Projekty 3 rozporządzeń MRiRW wdrażających prawo UE (dyrektywę **2012/12/UE** – kolejna zmiana przepisów w zakresie jakości handlowej soków)

- projekt rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie znakowania środków spożywczych,
- projekt rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie jakości handlowej soków i nektarów owocowych,
- projekt rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu znakowania nieprzeznaczonych bezpośrednio dla konsumenta finalnego niektórych grup i rodzajów opakowanych artykułów rolno-spożywczych lub artykułów rolno-spożywczych bez opakowań.

INNE PRZEPISY KRAJOWE

- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 maja 2009r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu znakowania nieprzeznaczonych bezpośrednio dla konsumenta finalnego niektórych grup i rodzajów opakowanych artykułów rolno-spożywczych lub artykułów rolno-spożywczych bez opakowań
(Dz. U. Nr 92, poz. 758)
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 września 2010r. w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie składowania i transportu głęboko mrożonych artykułów rolno-spożywczych
(Dz. U. Nr 173, poz. 1175)

**ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE)
NR 1169/2011**

z dnia 25 października 2011 r.

w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylenia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004
(Dz. Urz. UE L 304 z dnia 22 listopada 2011r. Str. 18)

Rozporządzenie 1169/2011

CEL REGULACJI:

- konsolidacja,
- uproszczenie,
- uaktualnienie

prawodawstwa w zakresie znakowania żywności w odniesieniu do ogólnych wymogów i wymogów dotyczących podawania informacji o wartości odżywczej

Rozporządzenie 1169/2011

- Zakresem** rozporządzenia jest objęta wszelka żywność przeznaczona dla konsumenta finalnego, w tym m.in.:
- dostarczana przez zakłady żywienia zbiorowego i żywność przeznaczona do dostarczania do zakładów żywienia zbiorowego,
 - sprzedawana i oferowana do sprzedaży za pomocą środków porozumiewania się na odległość

Układ przepisów:

Preambuła,
55 artykułów,
XV załączników.

Artykuł 9 - Wykaz danych szczegółowych, których podanie jest obowiązkowe

- a) nazwa żywności;
- b) wykaz składników;
- c) składniki alergenne;
- d) ilość składników lub kategorii składników;
- e) ilość netto
- f) data minimalnej trwałości lub termin przydatności do spożycia
- g) wszelkie specjalne warunki przechowywania lub warunki użycia;

Artykuł 9 - Wykaz danych szczegółowych, których podanie jest obowiązkowe - cd

- h) nazwa lub firma i adres podmiotu działającego na rynku spożywczym, o którym mowa w art. 8 ust. 1;
- i) kraj lub miejsce pochodzenia w przypadku przewidzianym w art. 26;
- j) instrukcja użycia, w przypadku gdy w razie braku takiej instrukcji odpowiednie użycie danego środka spożywczego byłoby utrudnione;
- k) w odniesieniu do napojów o zawartości alkoholu większej niż 1,2 % objętościowo, rzeczywista zawartość objętościowa alkoholu;
- l) informacja o wartości odżywczej.**

Artykuł 8

Zakres odpowiedzialności

1. Podmiotem działającym na rynku spożywczym odpowiedzialnym za informację na temat żywności jest podmiot, **pod którego nazwą lub firmą jest wprowadzany na rynek dany środek spożywczy** lub – jeżeli ten podmiot nie prowadzi działalności w Unii – importer danego środka na rynek Unii.
2. Podmiot działający na rynku spożywczym odpowiedzialny za informację na temat żywności zapewnia obecność i rzetelność informacji na temat żywności zgodnie z mającym zastosowanie prawem dotyczącym informacji na temat żywności oraz z wymogami odpowiednich przepisów krajowych.

Załącznik IV -Wielkość czcionki

Obowiązkowe dane muszą być wydrukowane z użyciem znaków o rozmiarze czcionki (wysokość **x**) wynoszącej co najmniej **1,2** mm i prezentowane w taki sposób, aby zapewnić znaczny kontrast pomiędzy drukiem a tłem.

Wielkość czcionki

W przypadku opakowań lub pojemników, których największa powierzchnia nie przekracza 80 cm^2 , minimalny rozmiar czcionki, jest **równy lub większy niż 0,9 mm** (wysokość x)

Rozporządzenie 1169/2011

n) **„nazwa przewidziana w przepisach”** oznacza nazwę środka spożywczego określoną w mających zastosowanie przepisach unijnych lub, w przypadku braku takich przepisów unijnych, nazwę przewidzianą w przepisach ustawowych, wykonawczych i administracyjnych mających zastosowanie w państwie członkowskim, w którym żywność ta jest sprzedawana konsumentowi finalnemu lub zakładom żywienia zbiorowego;

Rozporządzenie 1169/2011

- o) **„nazwa zwyczajowa”** oznacza nazwę, która jest akceptowana jako nazwa środka spożywczego przez konsumentów w państwie członkowskim, w którym żywność ta jest sprzedawana, bez potrzeby jej dalszego wyjaśniania;

- p) **„nazwa opisowa”** oznacza nazwę zawierającą opis środka spożywczego, a w razie potrzeby również jego zastosowania, który jest wystarczająco jasny, aby umożliwić konsumentom poznanie rzeczywistego charakteru tego środka spożywczego i odróżnienie go od innych produktów, z którymi może zostać pomyłony;

Rozporządzenie 1169/2011

g) **„miejsce pochodzenia”** oznacza miejsce, z którego według zamieszczonej informacji pochodzi dana żywność, a które nie stanowi „kraju pochodzenia” określonego zgodnie z art. 23–26 rozporządzenia (EWG) nr 2913/92; nazwa, firma lub adres podmiotu działającego na rynku spożywczym umieszczone na etykiecie nie stanowią oznaczenia kraju ani miejsca pochodzenia żywności w rozumieniu niniejszego

Rozporządzenie 1169/2011

q) „**podstawowy składnik**” oznacza składnik lub składniki danego środka spożywczego, które stanowią więcej niż 50 % tego środka spożywczego lub które są na ogół kojarzone przez konsumenta z nazwą tego środka spożywczego i w odniesieniu do których jest wymagane w większości przypadków oznaczenie ilościowe;

Artykuł 26

Kraj lub miejsce pochodzenia

Doprecyzowanie zasad podawania informacji o kraju pochodzenia

W przypadku gdy producent podejmie decyzję o wskazywaniu w oznakowaniu kraju lub miejsca pochodzenia żywności, Komisja Europejska zaproponowała wprowadzenie jednolitych zasad określania i wykazywania takich informacji.

(Na użytek rozporządzenia 1169/2011 kraj pochodzenia środka spożywczego odnosi się do pochodzenia środka spożywczego określonego zgodnie z art. 23–26 rozporządzenia (EWG) nr 2913/92)

Artykuł 26

Kraj lub miejsce pochodzenia

3. Jeżeli jest podany kraj lub miejsce pochodzenia danego środka spożywczego i gdy nie jest on taki sam jak kraj lub miejsce pochodzenia jego podstawowego składnika:
 - a) podaje się również kraj lub miejsce pochodzenia tego podstawowego składnika; lub
 - b) wskazuje się, że kraj lub miejsce pochodzenia tego podstawowego składnika jest inne niż kraj lub miejsce pochodzenia środka spożywczego.

Stosowanie niniejszego ustępu wymaga przyjęcia aktów wykonawczych, o których mowa w ust. 8.

Artykuł 7

Rzetelne informowanie

1. Informacje na temat żywności **nie mogą wprowadzać w błąd**, w szczególności:
 - a) co do właściwości środka spożywczego, a w szczególności co do jego charakteru, tożsamości, właściwości, składu, ilości, trwałości, kraju lub miejsca pochodzenia, metod wytwarzania lub produkcji;
 - b) przez przypisywanie środkowi spożywczemu działania lub właściwości, których on nie posiada;
 - c) przez sugerowanie, że środek spożywczy ma szczególne właściwości, gdy w rzeczywistości wszystkie podobne środki spożywcze mają takie właściwości, zwłaszcza przez szczególne podkreślanie obecności lub braku określonych składników lub składników odżywczych;
 - d) przez sugerowanie poprzez wygląd, opis lub prezentacje graficzne, że chodzi o określony środek spożywczy lub składnik, mimo że w rzeczywistości komponent lub składnik naturalnie obecny lub zwykle stosowany w danym środku spożywczym został zastąpiony innym komponentem lub innym składnikiem.

OKRESY PRZEJŚCIOWE – Artykuł 55

Wejście w życie i data rozpoczęcia stosowania

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 13 grudnia 2014 r. z wyjątkiem art. 9 ust. 1 lit. I), (wprowadzającego obowiązek podawania informacji o wartości odżywczej), **który stosuje się od dnia 13 grudnia 2016 r., **części B załącznika VI** (określającą szczegółowe wymagania dotyczące nazewnictwa „mięsa mielonego”), **którą stosuje się od dnia 1 stycznia 2014.****

Artykuł 53

Uchylenie

1. Dyrektywy 87/250/EWG, 90/496/EWG, 1999/10/WE, 2000/13/WE, 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenie (WE) nr 608/2004 tracą moc z dniem 13 grudnia 2014 r.

Artykuł 54

Środki przejściowe

1. Środki spożywcze wprowadzone na rynek lub opatrzone etykietą przed dniem 13 grudnia 2014 r., które nie spełniają wymogów niniejszego rozporządzenia, mogą pozostawać w obrocie do czasu wyczerpania zapasów tych środków.

Środki spożywcze wprowadzone na rynek lub opatrzone etykietą przed dniem 13 grudnia 2016 r., które nie spełniają wymogu określonego w art. 9 ust. 1 lit. l) tj. o wartości odżywczej, mogą pozostawać w obrocie do czasu wyczerpania zapasów tych środków.

Środki spożywcze wprowadzone na rynek lub opatrzone etykietą przed dniem 1 stycznia 2014 r., które nie spełniają wymogów określonych w części B załącznika VI (tj. mięso mielone), mogą pozostawać w obrocie do czasu wyczerpania zapasów tych środków.

INNE PRZEPISY UE

Rozporządzenie (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004r. ustanawiające szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego

Rozporządzenie (WE) nr 854/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004r. ustanawiające szczególne przepisy dotyczące organizacji urzędowych kontroli w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi

Rozporządzenie (WE) nr 1924/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006r. w sprawie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności

Rozporządzenie (WE) nr 1925/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006r. w sprawie dodawania do żywności witamin i składników mineralnych oraz niektórych innych substancji

INNE PRZEPISY UE

Rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007

*z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych
(rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku)*

Określa zasady nazewnictwa i znakowania m.in. dla:

- tłuszczów do smarowania*
- mleka i produktów mlecznych*
- mięsa drobiowego i jaj*
- mięsa wołowego*
- mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy*
- owoców i warzyw*
- oliwy z oliwek*
- miodu*

INNE PRZEPISY UE

Inne przepisy wspólnotowe w formie rozporządzeń dotyczą znakowania:

- *produktów rolnych i środków spożywczych pochodzących z produkcji ekologicznej,*
- *produktów rolnych i środków spożywczych będących:*
 - *gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami,*
 - *posiadającymi chronione oznaczenia geograficzne lub*
 - *chronione nazwy pochodzenia.*
- *żywności z dodatkiem fitosteroli, estrów fitosteroli, fitostanoli i/lub estrów fitostanoli,*
- *nowej żywności i nowych składników żywności,*
- *żywności genetycznie modyfikowanej (GMO).*

INNE PRZEPISY UE

Inne przepisy wspólnotowe w formie dyrektyw dotyczą znakowania:

- *naturalnych wód mineralnych,*
- *środków spożywczych oraz ich składników poddanych działaniu promieniowania jonizującego,*
- *suplementów żywnościowych,*
- *preparatów dla niemowląt i preparatów pochodnych,*
- *przetworzonej żywności na bazie zbóż oraz żywności dla niemowląt i małych dzieci,*
- *żywności przeznaczonej do użycia w dietach o obniżonej energetyczności,*
- *środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego.*

INNE PRZEPISY UE

Rozporządzenie Rady (WE) nr 510/2006 z dnia 20 marca 2006 r. w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia produktów rolnych i środków spożywczych

Rozporządzenie Rady (WE) nr 509/2006 z dnia 20 marca 2006 r. w sprawie produktów rolnych i środków spożywczych będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami

Rozporządzenie (WE) nr 1829/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 września 2003 r. w sprawie genetycznie zmodyfikowanej żywności i paszy (Dz. Urz. UE L 268 z 18.10.2003, str.1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, Rozdz. 13, t.32, str.432)

Rozporządzenie (WE) nr 1830/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 września 2003 r. dotyczące możliwości śledzenia i etykietowania organizmów zmodyfikowanych genetycznie oraz możliwości śledzenia żywności i produktów paszowych wyprodukowanych z organizmów zmodyfikowanych genetycznie i zmieniające dyrektywę 2001/18/WE

INNE PRZEPISY UE

Rozporządzenie (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 lipca 2000r. Ustanawiające system identyfikacji i rejestracji bydła i dotyczące etykietowania wołowiny i produktów z wołowiny oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 820/97

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1825/2000 z dnia 25 sierpnia 2000r. Ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do etykietowania wołowiny i produktów z wołowiny

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 543/2008 z dnia 16 czerwca 2008 r. wprowadzające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 2065/2001 z dnia 22 października 2001r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 104/2000 w zakresie informowania konsumenta o produktach rybołówstwa i akwakultury

Krajowe akty prawne

- **Ustawa** z dnia 25 sierpnia 2006r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz.U.2010, Nr 136, poz. 914 z późn. zm.)
- **Ustawa** z dnia 21 grudnia 2000r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz.U.2005, Nr 187, poz. 1577 z późn. zm.)
- **Ustawa** z dnia 16 grudnia 2005r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz.U.2006, Nr 17, poz. 127 z późn. zm.)
- **Rozporządzenie MRiRW** z dnia 29 grudnia 2006r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej (Dz. U. 2007, Nr 5, poz. 38)

Krajowe akty prawne

- **Rozporządzenie Rady** (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 2092/91
- Ustawa z dnia 25 czerwca 2009 o rolnictwie ekologicznym z (Dz. U. 2009, Nr 116, poz. 975)
- **Ustawa** z dnia 14 grudnia 2004r o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych (Dz.U.2005 Nr 10, poz.68 z późn. zm.)
- **Ustawa** z dnia 22 czerwca 2001r. o organizmach genetycznie modyfikowanych (Dz.U.2007, Nr 36, poz. 233 z późn zm.)

Krajowe akty prawne

- **Rozporządzenie MZ z dnia 25 lipca 2007 r.** w sprawie znakowania wartością odżywczą (Dz.U.2007, Nr 137, poz. 967 z późn. zm.)
 - zostanie uchylone w związku z wejściem w życie rozporządzenia (WE) 1169/2011
- **Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 listopada 2010 r.** w sprawie dozwolonych substancji dodatkowych (Dz.U. 2010, Nr 232, poz. 1525 z późn. zm.)
 - od 1 czerwca 2013 zostanie zastąpione rozporządzeniem (WE) 1333/2008
- **Rozporządzenie MZ z dnia 16 września 2010 r.** w sprawie substancji wzbogacających dodawanych do żywności (Dz.U. 2010, Nr 174, poz. 1184)
- **Rozporządzenie MZ z dnia 20 czerwca 2007r.** w sprawie napromieniania żywności promieniowaniem jonizującym (Dz.U. 2007, Nr 121, poz. 841)

Krajowe akty prawne

Rozporządzenie MRiRW z 21 lipca 2004r. w sprawie wzoru jakości artykułów rolno-spożywczych (Dz.U. 2004, Nr 170, poz. 1794)

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródlanych i wód stołowych (Dz.U.2011, Nr 85, poz. 466)

Ustawa z dnia 6 września 2001r. o towarach paczkowanych (Dz.U.2009, Nr 91, poz. 740 z późn zm.)

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 20 lipca 2009r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących oznakowań towarów paczkowanych (Dz.U. 2009, Nr 122, poz. 1010)

Wyszukiwanie aktów prawnych

- www.isip.gov.pl

(strona sejmowa – wyszukiwanie krajowych aktów prawnych – należy posiadać informację o **roku** publikacji, **numerze** i **pozycji** przepisu w Dzienniku Ustaw)

- <http://eur-lex.europa.eu/>

(strona UE – wyszukiwanie wg wielu parametrów – najszybsze tzw. „wyszukiwanie proste” wg **numeru** aktu prawnego i **roku** publikacji)

Departament Rynków Rolnych - Wydział Jakości i Normalizacji

*zajmuje się problematyką związaną
z dyrektywą 2000/13/WE i rozporządzeniem 1169/2011
oraz przepisami dotyczącymi ogólnego znakowania
określonymi w przepisach im towarzyszących
i krajowych przepisach*